

DRAŠAR

Napsala
Tereza Nováková.

"To vám tetičko, nepovím," odpovídala Bártová málem prudce, a její zažloutlá tvář se náhle zarděla jako hněvem nebo rozpaky. "Bratr se vo ničem nezaujímá. Řeknu vám, — dyť ste jako naše! — že, co z Uher přijel, jako by to náš professor nebyl!"

Spíš sem si mysla, že je to tou nemocí — ale ted'kejce, co vsial, nejni to s nim jináč! Chodí po sek nci, nemluví, stíl si dal postavít k voku, každicej deň trá dva-krát, třikrát běží na poštu, esli mu nepřišlo psaní, — jako by spásu duše svy nesmrtný čekal! Když nic nedođe, mračí se, když psaní úáký dostane, tu sedne, piše do noci, a potom je roztrhá a do pece hodí! Dybých jenomej věděla, co se mu v hlavě plete!"

"Čak tatínko, strejček, se nesvřežej?"

"Po pantátój už nic nejni, tetičko. Spíš bejval paličák, aměl si postavít hlavu, nedal si nic namluvit ani do Josefa. — ale te vola heň mu dal, — hákoschází. Málo si poušimne, a pořadem jen říká, že bude zasej dobře, že Pán Bůh pomůže."

"Nenaříkej, holka, strejček má praudu, Pán Bůh pomůže! Sak sem se dneskou tuze pomůže modlíla za nás zaušecky, — aby bylo v Poličce lip. Ted'keje už musím dom, zapovídaly sme se, málem bych byla naše stavení minulá."

A u nich, Drašarů, starostí a trápení stáje jen přibývá!

Ach, kdyby si bratr vskutku z děkanské hostiny přinesl vnuknutí, modlíla se, pospichajíc Kame-neckou ulic k náměstí, kdyby mu jemnostpán, velebný pan Kopecký, nebo pan ředitel škol byli domluvíli, aby se do některé kolleje, do Litomyšle nebo Třebové Moravské odebral! Nějak se do této myšlenky, tetou Keršnerkou zapověděné, nemluvíla, a otevírajíc dvéře, sama sebe se ptala, s čím se asi pan bratr vrátil.

Michla nebylo dosud v sednici; starý Antonín Petr seděl u jeho stolu a díval se oknem do prostoty mezi rozestavenou průčelí zed'. Čhtěl, aby mu deera vypravovala o požeňnáni a s kým se tam sešla, zajímal se o sdělení Keršnerčina. Ted', když nemohl svou milou roli navštěvovati, nudil se stálec velmi a většinu dne prodířmal. Vza-đu v kuchyňce, úplně jiz temně, krčila se pod komínem děvečka Stejskalová se svým chlapecem a zahřívala se; za trvalých mrazů byla hospodyně nucena vystěhovati ji z přístavku a bydlet s ní zase společně.

Než se Josef Justin z děkanství vrátil, promčnil se soumrak led-nového odpoledne v noc, a starý Antonín Petr Michl díval se již chvilí místo do rozvalin náměstí na žluté světlé lampičky, kterou

Johanna zatím na bratrův stůl postavila. Zkoumavě pohlédla Josefovi do tváře, zdali dívá se veselí, zdali přinesl si dobrý úmysl; leč její naděje ihned byla zklamána, když, ještě v plášti, zeptal se neklidně: "Došlo psaní pro mne?"

"Snad poštovskej estě ani nedojel, a dyby stejně, je neděle, pane bratře, donesli by psaní až zej-třejší deň!"

Michl uchopil se klobouku, který sotva odložil: "Podívám se pře-ee... Nemohu pochopít, že nedo-cházi odpověď", začepal polo pro sebe, — již tomu tři týdny, — co jsem psal."

Johanna přece uslyšela: "Dyť došlo psaní předevčívem, to s peč-tí veličkou a ménem Panny Marie," upozorňovala. "Říkal ste, pane bratře, že musíte do Vídně hned-ekonom vodu psát!"

"Čekám jině, neaněle důležitě. Zajdu k poštovskému."

Nedal se zdržeti a vyšel opěť do sychravého večera; když se vrátil, uhlada Johanna z jeho tváře, že očekávaný list nedošel.

Chodil mlčky po světnici s ru-kama vzađu skříženými, a když se vypyátvala, čeho by si přál k večer, že by mu uchystala polívku nebo vejce, anebo topinku, odmítl skoro příkře, ujšňuje ji, že nemá hladu, že hostina na děkanství tr-ovala velmi dlouho. Dokud ostatní jedli, probíral se ve svých kni-hách, ale roztržitě, otevíraje kaž-dou chvíli jnou. Byla to samutná nedělní večere, a starý Drašar a pastvica s chočem krčili se bázlivě a zavadi-li hluchněji svou lžací o nůsu, vždy se sami ulekli své smě-losti. Johanně bylo do pláče; přá-la si, aby již jen všichni ulehli a trapněmu večeru byl konec; — a le bratr zůstal při stole dlouho do noci, a když sama ulehla, viděla, jak znovu otevírá ono psaní z Vídně, jak je zkoumá, a jak popisuje stránku za stránkou, ob chvilí do listu nahlížeje.

Bděl zajisté do půlnoci, neboť z rána byl vzduch ve světnici otrá-ven čouodem a lampička úplně prázdna!

Bártová stopovala bratra po ce-lý den úzkostlivě; viděla, jak je znepokojen, jak se z dopolední poházký za málo minut vračí, děšila se, že při obědě skorem něčeho ne-jí — K večeru, ve tváři zardělý a s očima horečně svítivými, přinesl si vskutku z pošty psaní a na otázk-u sestřinu, je-li to list po tři týd-ný očekávaný, přisvědčil mlčky. Zdálo se jí při společně večerí chvilém, že mu plovou oči v sl-zách; nevěděla, nemý-li-li se, ne-boť Josef Justin hned zraký odvrát-til, podíval-li se kdo z domáček na něho. V noci zase bděl, četl a když lampičku zhasl, slyšela Jo-hanna, jak na lůžku sebou hází a těžce vzdychá. Snidání odstřelil a napomenutí sestřinu, že se slabně, nanovo se rozstátně, odmítl netrpě-lym a skoro opovržlivým zamáv-nutím ruky. Vdova si na konec ře-ka, že je s bratrem professorem opravdu velmi zle, — huře než by-

lo.

Měla pravdu, Michl byl nešťas-ten jako nikdy před tím, byl blá-zek zoufání. Všecky naděje na ži-

vat mu mizely, všechny kroky po dlouhé měsíce podnikané zůstáva-ly úplně bezvýsledny. Budoucnost jeho jevila se mu jako ony ohoře-lé trosky rodného zástě; a i z nich ruka stavitele zase lidská by-dliště postaví. — ale zdali i jeho život dá se obnoviti, napraviti? Ří-ka si tehdy v Berouně, po složení profesí a pak zase po dosaženém kněžství, že sní těžký sen, že je kolem něho noc, — ale nebyla, ta přišla teprve nyní, kdy již v dání spatřoval jistro nového života, k němuž měla jej dověsti nová Eva, Živa, krásná Děva. Ta však zmí-žela se v šším světlem, "úsvitem" jí provázajícím....

Radou si přivolával děje právě minulých týdnů a přemýšlel o nich. Případalo mu, že musí je znovu prožiti, změniti v nich svoje jed-nání, málem nepochopitelné..... Odejel málo dní po návštěvě u Kollára v Pešti, nedocílil ani u německého kazatele Bauhoira, a-by zapsali jej do seznamů své cír-keve, I spořádal na faráře Gustava Adolfa Wimmera v Horních Střel-cích. ("Ober-Schutzen" u Kysce-ku.) Jemuž jej Kollár v listě dopo-ručil, žádaje kollegu, aby doručil, muži všestranně vzdělanému a učenému, světlí příměřený úřad a takto přestup jako usedlíku mu umožnil.

Michl vydal se přes Kyske k ně-mu: — proč v nepochopitelném strachu vyhnul se osobním setkání u tohoto přísného a zase ekstatič-ky věrou diktovaného mlčanost-ního listu více jej bolí: zdali podezření kazatellovo, že z důvodů čistě so-beckých, pro svobodu, odložil cel-libát, světský prospěch nepochybně, čili určité jeho tvrzení o mož-nosti přestupu v Pešti, který posta-ří tamější provéstí měli, ale z opatrnosti provéstí nechtěli. Ji komer-tně stručná poznámka na konci o panu Kollárovi, jenž dobře ví, že on, Wimmer úřadů na rozdání ne-má.....

Ó, těch nadějí, které Kollár, kte-ré hlavně učitel Kadavý v něm vzbudil, tvrdě, že bude vítáním pracovníkem ve sboru církve evan-gelické! Sotva že dotkl se pluhu, již mu odrhují ruku... Nezáleží Wimmerovi na jeho velkoměstech, jeho upřímně vidi, žada od něho jen čisté srdce, zcela oddané Ježí-ši. On, evangelik, jako kdysi Je-suít, toto svaté jméno vyzývaje, a-by jim ranil, zatracoval!

Věty dopisu Wimmerova dopa-ly na něho jako rány kladiva, u-ně, že téměř již z parůči, a ony přece vždy zavcu k sobě jej vá-bily, četl je po celou noc a o nich uvažoval. Připadalo si jako osiřelý, jako by zcela sám byl na tomto i epírateckém světě zůstal, opuš-til je všichni, v něž doufal, Kollár, jeho básnický světec, Vilemína Franková, kterou připodoboval k Slávě deři, a Erndlovou s nimi. Kadavý v Pešti naznačoval že se všichni zklamali v pastorské deere z Lobví, snad i sám pan Kollár, — ach! ani jeho Mlha ne-byla onou zářící postavou, kterou z ní vytvořil pomocí zmlěk Kol-lárových, nerozuměla mu nikdy, objevila se jako veselí, mladýk chtivě děveč....

V dusně přehněně světnice by-lo mu hrozno: i knihy a výpisky jeho dnes se mu hmulsly, — zdálo se mu, že nejsou k němu, jen pro-dlužováním duševní tíže. Ozámil sestře a otci, že si vy-dě, když nastal jasný a klidný zimní den. Ale nešel k vavřinnu

vlasti, Čechách, na celé oblasti u-ezi Uhry a Švýcarskem, Saskem a Pruskem. Ještě druhého dne list doplňoval, sesílal a kdy si jej pak prořítal, zdálo se mu, že řekl příliš málo, že vedl si příliš směl-í, laskavě, zdvořile!

Ne! Nepošle listu do Vídně, poč-ká, až jak Wimmer odpoví, až co mu do budoucna slibí, ak provin-ciálnímu vikáři, který jako otko-ka svého pozývá jej zpět do vě-zení, ukáže, že není mu již žádné kolleje piaristické třeba, že mládež vychovávatí a učiti, pro literaturu a osvětu působiti může mimo osíd-la řádová, mimo svaz římské cí-keve, jeho vlastní vždy tak škodlivé!

Včera přišel list Wimmerův. Vše-eko se v Michlovi lámalo, ledovatě-lo a umíralo, když jej hned, vyšed po štoštovského, četl za matného světla. To bylo více, než nohl sně-ští....

Ta církev, kterou nazýval ve-sou svých oteů, do níž, jak si sto-kráte řekl, vede jej uznaná prav-da, probuzené svědomí, pro jejíž příslušenství vydal se v nebezpeč-čenství, v nedostatek, ta jej ústy Wimmerovými odmítá jak úbu ru-tvého, jako neupřímného v zna-vače evangelia Ježíšova, uznají-cího bible, jako lehkomyšlníka, ne-věřícího v úplné obrození a obmy-tí krví Kristovou.

Četl a četl znovu, mnohokrát, a přece nedovedl si uvědomiti, co z tohoto přísného a zase ekstatič-ky věrou diktovaného mlčanost-ního listu více jej bolí: zdali podezření kazatellovo, že z důvodů čistě so-beckých, pro svobodu, odložil cel-libát, světský prospěch nepochybně, čili určité jeho tvrzení o mož-nosti přestupu v Pešti, který posta-ří tamější provéstí měli, ale z opatrnosti provéstí nechtěli. Ji komer-tně stručná poznámka na konci o panu Kollárovi, jenž dobře ví, že on, Wimmer úřadů na rozdání ne-má.....

Ó, těch nadějí, které Kollár, kte-ré hlavně učitel Kadavý v něm vzbudil, tvrdě, že bude vítáním pracovníkem ve sboru církve evan-gelické! Sotva že dotkl se pluhu, již mu odrhují ruku... Nezáleží Wimmerovi na jeho velkoměstech, jeho upřímně vidi, žada od něho jen čisté srdce, zcela oddané Ježí-ši. On, evangelik, jako kdysi Je-suít, toto svaté jméno vyzývaje, a-by jim ranil, zatracoval!

Věty dopisu Wimmerova dopa-ly na něho jako rány kladiva, u-ně, že téměř již z parůči, a ony přece vždy zavcu k sobě jej vá-bily, četl je po celou noc a o nich uvažoval. Připadalo si jako osiřelý, jako by zcela sám byl na tomto i epírateckém světě zůstal, opuš-til je všichni, v něž doufal, Kollár, jeho básnický světec, Vilemína Franková, kterou připodoboval k Slávě deři, a Erndlovou s nimi. Kadavý v Pešti naznačoval že se všichni zklamali v pastorské deere z Lobví, snad i sám pan Kollár, — ach! ani jeho Mlha ne-byla onou zářící postavou, kterou z ní vytvořil pomocí zmlěk Kol-lárových, nerozuměla mu nikdy, objevila se jako veselí, mladýk chtivě děveč....

V dusně přehněně světnice by-lo mu hrozno: i knihy a výpisky jeho dnes se mu hmulsly, — zdálo se mu, že nejsou k němu, jen pro-dlužováním duševní tíže. Ozámil sestře a otci, že si vy-dě, když nastal jasný a klidný zimní den. Ale nešel k vavřinnu

Michlu, jak předpokládali, je-li-kož byl den Zjevení Páně či svátek Tří králů, šel za město a doufal, že v samotě a volné přírodě spořá-dá svoje neklidné myšlenky. Ne-chtěl se ani potkávatí s vesničaný do kostela pospichajícím, a volil místo obvyklé procházky ke Ka-menci a Sádku, cestu k Bořinám, po silnici, vedoucí k německé vsi Jedlové, odkud, že tam byl kostel farní, jen málo lidí ve dnech svá-těčních do města přicházelo.

Sotva že minul poslední domky-četní částí města od ohně dosti u-leštěné a ocl se na silnici lehce posněžené, místy zmrzlymi stru-žkami vody pokryté, vrátil se k svým bolestným úvahám a hlavně k otázce: Co ted'? Má opsati, Vrá-novi poslati onen list, v němž zno-vo působení na školách piaristů se odříká a svoje jednání dopodrob-ěna odůvodňuje? Anebo má poseč-kati, až nabude určitého zaměstná-ní, jiného, a provinciála jen požá-dati za vyplacení remunerace, kte-rá přísluší mu za loňský školní rok v Rychově, aby uspokojil trochu otcí a Johannu a sobě pořídil dů-stojnější šat? Co učiní, bude-li pří-mo vyzván, aby ve vykázanou kol-lej se dostavil?

Trpce se pousmál, připomenuv-si, jak by se oba zaradovali, kdy-by jim ubyl člen zehudě domá-čnosti: sestra často nadhazuje, jak těžce se jim, pohobělym, nyní hos-podaří, jak se stará na stavbu z-čára. Ještě včera zmiňovala se o tetě Keršnerové a jejím velobně-kovi, jenž prý se dotazoval, do které kolleje bratříček professor byl přeložen, aby mu tam dopsa-l. A na děkanství rovněž náležavě se kněží i ředitel škol vypyátvali a bla-hopřáli mu, že se jeho zdravotní stav zlepšil, a že tudíž nahoče n-říve, než zamýšlel, bude s to Peličku za jiné působistě zaměniti.

Kdyby věděli, že nemá již prá-va vstoupiti do kolleje a na nor-mální školy jakékoli, že zcela jin-de leží pole jeho přístí práce! Wim-mer ve svém, jak Michlovi připa-ďalo, nelidském dopis, vybízel ho, aby, nechal-li se vskutku pravdy v srdeci svém, nevystupoval z cír-keve své, nýbrž sebral bratry s jím směšující a s nimi stal se solí té-to církve šunil, — aby je lud jak-o us. Luther, Goszner. Jedné o životu víru prý jde, a nezáleží na tom, odívá-li se kdo kutnou klá-steru nebo kabátem lutherským, — je-li pod ním duchovně netev.

"Ó, záleží, záleží!" odpíral Mi-chl v duchu. Ne, on, ač Čech, není Husen, jenž pro svědomí dal se upáliti, není Gosznerem, jenž po vystoupení z katolické církve svůj život práci lidumilně zasvětil, on ve svém smýšlení spíše se přiklání k Lutherovi, který nepohrdl, zre-formovav církev, přerozučení prá-vy lidským.

V tom má Wimmer pravdu, že k protestantismu nepřestávajíc slib řádový, svěcení kněžské neod-hazuje jen pro vnitřní odpor k nevěstě Babylonské, jak pastor církve římskou nazývá, — chce bý-ti člověkem, občanem, chce ziska-ti, oč kdysi v nerozumu mláde-ším se oloupl, chce státi se doku-nale šťastným.

Což jest tato vášnivá touha pro-víněním, hubou? Není pravdu, ani jediným, kdož sli za ní, přece všechny překážky! Doktor Kocher a Tobáš ustanovení jsou v Vrat-slavi jako professori a mají sest set taru platu, Schuster působí

jako doktor lékařství, Seyerlhue-ber žije jako soukromík v Šemie debergu: sami to bývali členové řádu piaristického! A což onen světský duchovní Kovářík, jenž v Tabínkách evangelické bohosloví studuje, což oni bratří-klášterníci, o kterých již Kollárovi vypravo-val, což Čenský, Ronge, Rauen? Ti všichni došli přestupem všeobecně-ho blaha, v manželství vstoupili — a přece pro osvětu dále působí!

Při vzpomínce na vystoupení piaristy a kněze vybavil se mu ná-hle v mysli jistý účeny katecheta augsburského vyznání, s nímž čes-to o těchto neohrožených mužích rozmlouval a jemuž, když r. 1843 ve Vratislavi je navštívil, zevrub-nou zprávu o nich podával. Semá-mili se, ještě když byl v Praze na teologii, v musejní knihovně, a katecheta, byt Němec, zajímal se vždy o jeho spisy, knížky německy psané o počítání z hlavy, o země-pise Rakouska, o mluvnici slovan-ské, s povděkem od něho přijímal a chválil úsilí, které věnuje škol-ství v Čechách. Ano, k němu se obrátil za radu a příspěví; svěří se mu důvěrně se všemi svými mno-lymi, zcela bezvýslednými kroky, požádá ho za radu, ve kterém městě neb místě Uher, kde přece zís-ka občanství a přestup vykonal, mohl by naléztí místa příuřečného.

Neodmítlí ho tento dlouholetý přítel jako Kollár, jenž obával se úřadů, anebo jako Wimmer, který ničeho o něm neví, který nedbá o vzdělané spolupracovníky, ný-brž jen o křesťany, krví Ježíšovou zcela se obrodíval!

Jasnějším zrakem díval se nu-ni Michl do stromových hradeb Bořin, skoro černých, ověšených zlehounka sněhem jako prsučným krajkami. Cesta zvolna stoupa-la; aniz toho pozoroval ve svých zamýšlených samohlavách minul Bohy a ocl se již blízko staroby-lych chalup Jedlové. Zastavil se všecok udělán, a vida dřevěné lo-meniee chaloupek, jich zasněžen sřečky a kouř vystupující z je-jich nízkých a širokých komínů, vzpomněl, že není do poledne asi daleko, a že bude třeba se vrátit. Všiml si konečně i klidně krásy lednové krajiny, bílých keříků roz-manitých podob a spanile ověně-ných stromů, jež cestu lemovaly, a zálibně na nich utkvával očima; i nešťastně, položbočené město vld-ně jen bylo se z dání ve svém běla-vém nádechu.

Uklidnil se z zároveň rozradost-ní, odhodl svou nedůstojnou zba-bělost, a jakmile katecheta praž-ský mu odepsal a poradí, zjví všecok pravdu! Wimmerovi již ani neodpoví, — ale provinciála po-žádá za remuneraci, své právo!

Skoro vesele vstoupil k Drašar-ovim, vldně pozdravil otcí a sestru; a bláhová žena hned okřívala na-dějí, že konečně dostavil se u brat-ra profesora onen dobrý úmysl, za který se tak horečně modlíla! Vidoue, jak pitně sepisuje řadu listů a postupně na poštu je odnáš, pevně věřila, že uchází se o místo ve školách. Ale jen jediný dopis určen byl představeným Michlo-vm, ostatní všechny putovaly za hranicí Čech nebo do kruhů protes-tantských.

Pokračování.

Odporučte tento časopis vašemu sousedu, zdalíž není odběratelem.

"Chlap mne dopálil tak, že jsem mu vhodil hořící doutník do tváře."
"A co on?"
"Sebral ho a klidně ho vykouřil."

A: "Ty prý jsi se oženil, můj hochu?"
B: "Ano. A když jsme tak už byli v tom, odbyli jsme zároveň křtiny...."

"Prosím tě, muzičku, proč ty velké lodi mají skoro všem ženská jména?"
"Protože jich vystrojení stojí také strašně peníze."

A. "Nepotřebuji lékaře; léčím se sám pomocí lékařských knih."
B. "Dejte tedy pozor, abyste jednoho dne neumřel na tiskovou chybu."

"Proč jsi se nevyznal mamince, žeš byl ve škole pokáran?"
"Ale, tati, vždyť sám říkáš, že ženské nemusí všecko vědět."
Richter's Anchor Pain-Expellor.

On: Ani nevíte, co pro vás e-tím; pravá láska je němá.
Ona: O ne, pravá láska mluví s otem.
Nedlužte na tento časopis!